XII. Numizmatika
Numismatics

Lobis
Hoard

1 – Vilnius

Eduardas Remecas

Vilniaus Žemutinės pilies monetų kompleksas (1399/2010)

2010 m. rugpjūčio 20 d. atliekant archeologinius tyrimus Vilniaus Žemutinės pilies Valdovų rūmų teritorijoje (tyrinėjo Povilas Blaževičius) buvo rastas nedidelis XIV a. pabaigos monetų kompleksas. Archeologiniai tyrimai buvo vykdomi Valdovų rūmų V ir Š korpusų sandūros išorėje į Š nuo rūsio M. Apie 1 m į Š nuo mūro M23 buvo rastos medinio pastato liekanos. Po šio pastato medinėmis grindimis ir buvo rastas monetų kompleksas. Monetos aptiktos metalo detektoriumi juodų su degėsiais žemių sluoksnyje. Jos buvo pasklidusios apie 1 m atstumu R–V kryptimi. Monetų kompleksą sudarė 17 monetų ir susilydęs sidabro rutuliukas (1 pav.). Trys iš rastų monetų buvo tarpusavyje sulipusios. Rastos monetos labai sunykusios – aplūžusios, korodavusios, pažeistos ugnies arba karščio, dėl to ne visas jas pavyko tiksliai identifikuoti. Rastą monetų kompleksą sudarė vienas Karolio I (1346–1378) Prahos grašis ir 16 Jogailos LDK denarų su raiteliu averse ir dvigubu kryžiumi skyde reverse, kaldintų apie 1388–1392 m. Daugiausia tarp šių monetų yra 1 atmainos (), taip pat rasta 3 atmainos () ir vėlyviausios 5 atmainos (). Keturių monetų atmainų dėl jų ypač blogos būklės identifikuoti nepavyko.

Tyrimų metu paaiškėjo, kad monetų kompleksas rastas ant buvusios griovos šlaito. Monetos čia pateko pilant šiukšles į griovą po to, kai buvo tvarkomi pilies pastatai, nukentėję nuo 1399 m. gaisro. Šis monetų kompleksas, matyt, buvo viename iš gaisro metu sunaikintų pastatų, stovėjusių arba mažajame aptvare, arba teritorijoje tarp katedros ir sienos M23. Tai jau ketvirtasis XIV a. pabaigos monetų kompleksas, surastas užverstoje griovoje.

1 pav. Vilniaus Žemutinės pilies monetų kompleksas (1399/2010) iki restauravimo. E. Remeco nuotr.

Fig. 1. The coin assemblage (1399/2010) from the Lower Castle in Vilnius prior to restoration.

Monetų kompleksas:

1. Čekija. Karolis I (1346–1378). Grašis. Svoris 1,192 g
2. LDK. Jogaila. Denaras (apie 1388–1390 m.) 1 atmaina. Svoris 0,326 g
3. LDK. Jogaila. Denaras (apie 1388–1390 m.) 1 atmaina. Svoris 0,319 g
4. LDK. Jogaila. Denaras (apie 1388–1390 m.) 1 atmaina. Svoris 0,153 g
5. LDK. Jogaila. Denaras (apie 1388–1390 m.) 1 atmaina. Svoris 0,102 g
6. LDK. Jogaila. Denaras (apie 1388–1390 m.) 3 atmaina. Svoris 0,209 g
7. LDK. Jogaila. Denaras (apie 1388–1390 m.) 3 atmaina. Svoris 0,164 g
8. LDK. Jogaila. Denaras (apie 1390–1392 m.) 5 atmaina. Svoris 0,300 g
9. LDK. Jogaila. Denaras (apie 1390–1392 m.) 5 atmaina. Svoris 0,097 g
10. LDK. Jogaila. Denaras (apie 1390–1392 m.) 5? atmaina. Svoris 0,076 g
11. LDK. Jogaila. Denaras (apie 1388–1390 m.) 1 arba 3 atmaina. Svoris 0,196 g
12. LDK. Jogaila. Denaras (apie 1388–1390 m.) 1 arba 3 atmaina. Svoris 0,185 g
13. LDK. Jogaila. Denaras. (apie 1388–1390 m.) 1 arba 3 atmaina. Svoris 0,115 g
14. LDK. Jogaila. Denaras (apie 1388–1392 m.)? atmaina. Perkalta. Svoris 0,110 g
15. LDK. Jogaila. Denaras (apie 1388–1392 m.)? atmaina. Svoris 0,078 g
16. LDK. Jogaila. Denaras. (apie 1388–1392 m.)? atmaina. Svoris 0,500 g
17. LDK. Jogaila. Denaras. (apie 1388–1392)? atmaina. Svoris 0,327 g
18. Sudegęs susilydęs sidabro rutuliukas. Svoris 0,731 g

The coin assemblage from the Lower Castle in Vilnius (1399/2010)

In conducting an investigation on the grounds of the Royal Palace of the Lower Castle in Vilnius, an assemblage of late 14th-century coins was found on 20 August 2010. It consisted of a Charles I (1346–1378) Prague groat, 16 Jogaila GDL denars that have a rider on the obverse and a double cross in a shield on the reverse and were minted circa 1388–1392, and a fused ball of silver (Fig. 1). This coin assemblage was thrown out in cleaning up the grounds of the Vilnius castles after they were ravaged by fire in 1399.